# తెలుగులో సమస్యాపూరణాలు

కూర్పు:
బూదరాజు రాధాకృష్ణ

# తెలుగులో
# సమస్యాపూరణలు

కూర్పు
**బూదరాజు రాధాకృష్ణ**

**ప్రాచీ పబ్లికేషన్స్**
హైదరాబాదు.

**teluguloo samasyaa puuraNalu**
Compiled by Budaraju Radhakrishna

© Prachee Publications, 2005

Publication : April, 2005

Price : Rs. 20/-

**ISBN : 81-7443-017-2**

Title : Chandra

*Published by* P.P.C. Joshi
for Prachee Publications
3-3-859/1/A, 2nd Floor, Lane opp. Arya Samaj,
Kachiguda, Hyderabad - 500 027.
Phone : 040-2460 2009

*Type-setting :* Balaji Graphics
1-8-350, Chikkadapally, Hyderabad - 500 020.

*Printed at :* Charita Impressions
1-9-1126/B, Azamabad,
Hyderabad - 500 020.

# పరిచయం

మధ్యయుగాల్లో తెలుగుభాషాసాహిత్యాల అభివృద్ధికి ఎంతోమంది ఎన్నో విధాల ప్రయత్నించారు. రానురాను తెలుగుజాతిలో స్వభాషాభిమానం తగ్గి పాశ్చాత్య సంస్కృతి మీద మోజు పెరుగుతూ వస్తున్నదని చాలామంది ఆందోళనపడుతున్నారు. సహజంగానే పూర్వవైభవ సంపాదనకోసం యువలోకం నడుముకట్టడం మొదలయింది. 19, 20 శతాబ్దాలలో క్రమాభివృద్ధి పొందిన అవధానవిద్యను పునరుజ్జీవింపజేస్తున్నారు కొందరు. పద్యవిద్యకు మళ్ళీ పట్టాభిషేకంచేయాలని ఉబలాటపడుతున్నారు కొందరు. సమస్యాపూరణలకు ప్రాముఖ్యమిస్తున్నారు మరికొందరు. ఈ సమయంలో కొందరు మిత్రుల ప్రోత్సాహంతో తెలుగులో ప్రసిద్ధిసాధించిన సమస్యాపూరణలను ప్రచురించాలని సంకల్పించిన మిత్రుడు ప్రాచీ పబ్లికేషన్స్ అధిపతి పి.పి.సి. జోషి అటువంటి సంకలనం ఒకటి సమకూర్చి పాఠకలోకానికి పరిచయం చెయ్యమని నన్ను ప్రోత్సహించాడు. ఫలితం ఈ చిన్న పుస్తకం.

అవధానానికి ఏకాగ్రత, ధారణ ప్రధానాలు. స్మృతి మరింత అవసరం. అంతకన్నా పాండిత్యం, సద్యస్స్ఫురణ, కవితాశక్తి ఇతోధికావసరాలు. తెలుగుదేశంలో గంటకో గడియకో నూరుపద్యాలు చెప్పే ఆశుకవితాధోరణికి ఆదరణ హెచ్చు. అవధానాలు ప్రధానంగా రెండు విధాలు. వాటిలోనే సమస్యాపూరణకూ ఆశుకవితా ప్రదర్శనకూ అవకాశాలు మెండు. అష్టావధానంలో 1. కవిత్వం, 2. వ్యస్తాక్షరి, 3. గణితం, 4. సమస్య, 5. పురాణం, 6. కావ్యపాఠం, 7. చదరంగం, 8. సంభాషణ అనే ఎనిమిది విభాగాలుంటాయి. సాధారణంగా ఇవి నియతం కావు. నిషిద్ధాక్షరి, దత్తపది, శాస్త్రచర్చ, ఆకాశపురాణం, ఆశువుగా వర్ణనలు చెప్పటం, అవధానసమయంలో మోగించిన గంటల సంఖ్యకు బదులు అవధానివీపుమీద అప్పుడప్పుడు వదలిన పూలసంఖ్య చెప్పటం, అప్రస్తుత ప్రశంస/ప్రసంగం వంటి పేర్లతో కొన్ని మార్పులుండేవి. అష్టావధానంలో కవితారసంకన్నా, సభ్యుల కోరికల విషమత్వంవల్ల బయటపడే అవధాని బుద్ధిబలం ప్రస్ఫుటమవుతుంది. మన అవధానాన్ని పూర్వం భట్టుమూర్తి వంటివారు శతలేఖిన్యవధానమనీ, గడియకు నూఱు పద్దెములు గంటము లేక రచించుట అనీ, ఘంటాశతగ్రంథకరణధుర్యత అనీ వ్యవహరించారు. మన అష్టావధానాన్ని దాక్షిణాత్యుల శతావధానంతో పోల్చవచ్చునీ, అందులో నూరుపను లేవో చేయటమే ప్రధానంగాని కవితాశక్తి ముఖ్యం కాదనీ తిరుపతి వేంకటకవులు ప్రస్తావించారు. తమకన్నా ముందు మాడభూషి వేంకటాచార్యులవారు, దేవులపల్లి సుబ్బారాయశాస్త్రి, తమ్మన్నశాస్త్రులు

అష్టావధానాలు చేశారని వారే పేర్కొన్నారు. అష్టావధాన లక్షణాలను తామే సంస్కృతంలోనూ, మొదటిసారిగా తెలుగులోను నిర్దేశించినట్లు కూడా వారు ప్రస్తావించారు. సమస్యాపూరణం అష్టావధానంలో ప్రధానవిషయాల్లో ఒకటి.

అవధానాలనుగురించిన గ్రంథాలు సంస్కృతంలో 'ఉన్నట్లు లేద'ని ఆంధ్ర విజ్ఞానసర్వస్వం పేర్కొన్నది. శతావధానం నూరుగురు పృచ్ఛకులకు పద్యరూపంలో సమాధానాలు చెప్పే ప్రక్రియ. ఉత్తరభారతంలో ఏ అవధానమైనా ఒక్క సభలోనే పూర్తికావాలనే నియమముందనీ, పూర్ణశతావధానానికి 16 నుంచి 24 గంటల వ్యవధి కావలసి ఉండగా అంత సమయంలో అవిచ్ఛిన్నంగా అవధానం నిర్వహించటం కష్టం కాబట్టి దినానికి అయిదారు గంటల చొప్పున మూడు నాలుగు దినాల్లో పూర్తిచేయటం ఆంధ్రదేశాచారమని అదే విజ్ఞానసర్వస్వం చెప్తుంది. ఉత్తరభారతంలో అష్ట, షోడశ, పంచవింశతి అవధానాలు సామాన్యమనీ వాటిని శతావధానాలుగానే పరిగణిస్తారనీ వారి వివరణ. ఇటీవలికాలంలో ద్విగుణిత, చతుర్గుణితాష్టావధానాలనీ, సహస్ర ద్విసహస్రావధానాలనీ జరుగుతున్నాయి తెలుగుదేశంలో.

తప్పుల్లేకుండా పనస చెప్పిన వైదికుణ్ని అవధాని అనటం కద్దు. పన్నెండు సంవత్సరాలు సంథ వల్లించి పదం, క్రమం, జట, ఘనం, రథం, పంచసంధి భేదాలతో అవధానాలు నిర్వహించటం వేదవిద్యాపాండితికి నిదర్శన. మరో విధం ఉదాత్త, అనుదాత్త, స్వరిత, ప్రచయ భేదాలతో వేదం వల్లించే స్వరావధానపద్ధతి ఉంది. 'స్వరావధాన'మనే గ్రంథమూ ఉన్నది. నేత్రావధానం మరో పద్ధతి. ఇద్దరు కేవలం నేత్రసంజ్ఞల ద్వారా ఎదుటివారి ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పటమది. తెలుగులో నందగిరి శేషగిరిరావుగారు 'అవధానదర్పణ' మనే గ్రంథం ప్రచురించారు.

అవధానాల్లో ఆశుధోరణిలో సమస్యాపూరణం చేయటం ప్రత్యేకాకర్షణ. సమస్యాపూరణలను ఈ చిన్న పుస్తకంలో ప్రచురిస్తున్నాం. దీనికి ఆధారభూతమైన పూర్వప్రచురణలను-సమయానికి మాకు అందుబాటులో ఉన్నవాటిని - పేర్కొన్నాం. ప్రత్యేకించి శ్రీనాథాదులు చేసిన సమస్యాపూరణలు కొన్ని లభించాయి. పృచ్ఛకులెవరో, పూరకులెవరో తెలిసిన సందర్భాల్లో ఆ వివరాలను సంకేతాల ద్వారా సూచించాం. తెలియని సందర్భాల్లో ఆధారగ్రంథాన్ని మాత్రం పేర్కొన్నాం. కొన్ని సమస్యలు నేటి సామాజిక సాంస్కృతిక వాతావరణంలో అశ్లీల మనిపించినా, అస్పష్టంగానో అసందర్భంగానో ఉన్నా యనిపించినా వాటిని పరిహరించాం. ఒకే కవి పృచ్ఛకుల కోరిక ప్రకారం ఒకే సమస్యను భిన్నపద్ధతుల్లో పూరించినా, కొద్దిపాటి మార్పులుండి గాని, లేకగాని ఒకే సమస్యను - లేదా ఒకే రకం సమస్యను - భిన్న సందర్భాల్లోనో

కాలాల్లోనో ఒకరికి మించిన సంఖ్యలో భిన్నావధానులు పూరించినా వాటిని తెలిసినంతలో ప్రచురించాం. సమస్యాపూరణ విషయంలో కాలనిర్ణయం చేసి కాలక్రమంలో వాటిని ప్రదర్శించే బాధ్యతను తలకెత్తులో లేదు. సమస్యలను అకారాది క్రమంలో అమర్చాం. ఇది పూర్వపూరణలను సమకాలికుల దృష్టికి తెచ్చే ప్రయత్నమేగాని సమస్యాపూరణ సర్వస్వమనిగాని, పరిశోధితశాస్త్రప్రసంగమనిగాని పరిగణించవద్దని మా మనవి. దిక్ప్రదర్శనగా కొన్ని సమస్యలనూ, వాటిని తెలుగుకవులు పూరించిన పద్ధతులనూ భాషాసాహిత్యాభిమానులకు అందించే చిన్న ప్రయత్న మిది.

ఈ చిన్న పుస్తకాన్ని పాఠకలోకం ఆమోదించి ఆదరిస్తుందని ఆశిస్తున్నాం. కొత్త సూచనలు వస్తే వాటిని పాటించగల శక్తి మాకుంటే మలి ప్రయత్నంలో మరింత శ్రమించగలం.

హైదరాబాద్ - బూదరాజు రాధాకృష్ణ
22-3-2005

## కృతజ్ఞతలు

'తెలుగు సమస్యలు' (1953, వావిళ్ళ) ప్రతిని పంపించి దానికి మరికొన్ని సమస్యాపూరణలనూ, పరిచయాన్నీ చేర్చి ప్రచురించమని సూచించిన శ్రీ ఇప్పగుంట సాయిబాబాగారికి; ఈ బాధ్యతను స్వీకరించి, అభిప్రాయాలు పంచుకుంటూ నిర్వర్తించి యీ రూపాన్నిచ్చిన మిత్రులు శ్రీ బూదరాజు రాధాకృష్ణగారికి; ఆయా గ్రంథాల్ని అందజేసిన శ్రీయుతులు రాపాక ఏకాంబరాచార్యులు, బుడ్డిగ సుబ్బరాయన్, ఏటుకూరి ప్రసాద్, కేతు విశ్వనాథరెడ్డి గార్లకు; బాలాజీ గ్రాఫిక్స్‌వారికి, చరిత ఇంప్రెషన్స్‌వారికి...

హైదరాబాద్ - ప్రచురణకర్త
22-3-2005



| క్ర.సం. | ఆధారగ్రంథాలు | సంకేతాలు |
|---|---|---|
| 1. | తెలుఁగు సమస్యలు (1880, 1921), 1953<br>- వావిళ్లరామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్, మద్రాసు | తె.స. |
| 2. | చాటుపద్యమణిమంజరి (1914, 1917)<br>చాటుపద్యమణిమంజరి ద్వితీయభాగం 1952<br>- సంకలనకర్త : వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి | చా.మ. |
| 3. | చాటుపద్యరత్నాకరము (1917, 27, 61, 65) 1992<br>- సంకలనకర్త : దీపాల పిచ్చయ్యశాస్త్రి | చా.ర. |
| 4. | శతావధానసారము - పూర్వార్ధము } 1956<br>శతావధానసారము - ఉత్తరార్ధము } 1956<br>- తిరుపతి వేంకటకవుల శతావధానసారము,<br>ప్రచురణకర్త : చెళ్ళపిళ్ళ వెంకటశాస్త్రి సన్సు, కడియం | శ.సా.పూ.<br>శ.సా.ఉ. |
| 5. | కొప్పరపు సోదరకవుల కవిత్వము-2003<br>(శతావధానములు, ఆశుకవితలు, పండితప్రశంసలు)<br>సంపాదకుడు : డాక్టర్ గుండవరపు లక్ష్మీనారాయణ, గుంటూరు<br>ప్రచురణ : శ్రీ కొప్పరపు కవుల కళాపీఠము, విశాఖపట్టణము | కొ.సో.క. |

### అవధానులు

| | |
|---|---|
| కొప్పరపు సోదరకవులు | కొ.సో. |
| తిరుపతి వేంకటకవులు | తి.వేం. |
| మోచెర్ల వెంకన్న | మో.వెం. |

(ఇతరుల పూర్తి పేర్లే తెలిసినంతవరకు పేర్కొన్నాం. పేరు తెలియనప్పుడు : ?)

1. “అంగములేనివాఁడు తనయాలినిఁగూడి సుఖించెనెట్లనో” (శ.సా.పూ; బెజవాడ)

“భంగమువచ్చె నో హర! కృపాకర! మత్ప్రతి దోషి కాఁడు, పే
ర్మిం గరుణింపవే నుపశమింపదు నా పరితాప”మ న్మనో
జాంగనకై హరుండు కరుణాకరుఁడై వరమిచ్చె, మీఁద న
య్యంగములేనివాఁడు తనయాలినిఁగూడి సుఖించె నెట్లనో. (తి.వేం.)

2. “అందఱు నందఱే మఱియు నందఱు నందఱె యందఱందఱే” (?)

కొందఱు భైరవాశ్వములు, కొందఱు పార్థుని తేరి టెక్కెముల్,
కొందఱు ప్రాక్కిటీశ్వరులు, కొందఱు కాలుని యెక్కిరింతలున్,
కొందఱు కృష్ణజన్మమునఁ గూసినవారలు, నీ సదస్సులో
నందఱు నందఱే మఱియు నందఱు నందఱె యందఱందఱే.(శ్రీనాథుడు)

(పంగిడిగూడెం సంపూర్ణ శతావధానం-2)

కొందఱు సంస్కృతాంధ్రములఁ గొందఱు ద్రావిడ కన్నడంబులన్
గొందఱు యావనాంగ్లములఁ గోవిదు, లిట్టి ఘనుల్ భవత్సభా
మందిరమందు గౌరవసమగ్రత నుండినవార లెన్న నీ
యందఱు నందఱే మఱియు నందఱు నందఱె యందఱందఱే. (కొ.సో.)

3. “అంధుం డర్ధనిశీథమందుఁ గనె నయ్యర్కేందుబింబమ్ములన్”(శ.సా.పూ., కాకినాడ)

పుంధర్మేత సరస్వతీకవులతో భూపాలకుం “డాదితే
యాంధస్తీక్ష్ణగభస్తి బింబముల దీవ్యద్వృత్తి వర్ణించి స
ద్గ్రంథమ్ముల్ రచియింపుఁడీ” యనినఁ దద్గ్రంథానుసంధానని
ద్రాంధుం డర్ధనిశీథమందుఁ గనె నయ్యర్కేందుబింబమ్ములన్. (తి.వేం.)

4. “అంధు డాలయముఁ గాంచి యానందించెన్” (బాపట్ల శతావధానం)

బంధురశక్తిని లేచి సు
ధాంధుల నడలింపఁ జంద్రధరుఁ గన భక్తిన్
సంధించి బాణుఁ డను గ
ర్వాంధుం డాలయముఁ గాంచి యానందించెన్. (కొ.సో.)



5. “అక్కా! రమ్మనుచు మగఁడు నాలిం బిలిచెన్” (చా.ర.)

అక్కసి వలె ముప్పొద్దును
మెక్కుచుఁ దిరిగెదవు కాలిమెట్టున నిన్నున్
గుక్కక మానను దసినీ
యక్కా! రమ్మనుచు మగఁడు నాలిం బిలిచెన్. (మో.వెం.)

వక్కాకు మడిచివేసుక (తె.స.)
చక్కెర విలుకానికేళి సలుపుద మనుచున్
చక్కని ముద్దుల మఱఁదలి
యక్కా! రమ్మనుచు మగఁడు నాలిం బిలిచెన్. (?)

6. “అమవసనాఁటి రాత్రి నొక యంగన సూపెను జందమామనున్” (తె.స.)

తమసము మించు టేయెడల దానవహోమగృహంబు వానర
ప్రముఖు లెఱుంగు టె(?)ట్టు లల వే(?)శ్యశిఖామణి కెద్దిసొమ్మొ యే
కమల సుగంధి మన్మథునిఁ గన్నదొ బెబ్బులి యేడ నుండునో
అమవసనాఁటి రాత్రి నొక యంగన సూపెను జందమామనున్. (?)

7. “అమవస నిండుండు తోఁచె నద్దమరేయిన్” (శ.సా.ఉ., బందరు)

కమలాక్షుఁ డొక్క గోపిక
“యమవస” యని జంక నద్దమం దచ్చెలి ఫా
లముఁ జూపి యనియెఁ “గను మెటు
లమవస నిండుండు తోఁచె నద్దమరేయిన్”. (తి.వేం.)

8. “అస్ఖలితబ్రహ్మచారి కార్గురు పుత్రుల్” (చా.ర.)

ఈ స్ఖాప్రాసము దుష్కర
మస్ఖలనత నీయఁదగునె యది సుకవులకున్?
సస్ఖలత లయి గుహుం గని
రస్థలితబ్రహ్మచారి కార్గురు పుత్రుల్. (మో.వెం.)

9. “ఆకులు పోకలీయ నగుఁగా పదినాఱులు సున్నమేటికిన్?” (రాధాకృష్ణపరముగా)

ఓ కమలాక్ష! రాధ కొనయూపిరి నున్నది నిన్నుఁ జూడఁగాఁ
గాకలఁదీఱు మారుశరకాండముఁ గాచఁగ నంగకాళి, ము
క్తాకమనీయహార మది తద్ద కఱంగెడు, వత్తునంచు మా
కాకులు పోకలీయ నగుఁగా పదినాఱులు సున్నమేటికిన్? (కొ.సో.)

**End of Preview.**

**Rest of the book can be read @**

**http://kinige.com/kbook.php?id=444**